

ที่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน
ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

Factors associated with diabetes mellitus complication in elderly patients

Bana sub – district, Mueang district, Pattani province

นางสาวกัสมิรี กามะ¹, ชมพูนุช สุภาพวานิช^{2*}, โรสนานี เหมตระกูลวงศ์³

Kasmee Kama¹, Chompunuch Supapvanich^{2*}, Rosenanee Hemtrakoonwong³

^{1,3}วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา, คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

^{1,3}Sirindhorn College of Public Health, Faculty of Public Health and Allied Science, Praboromrajchanok Institute

(Received: 7 May 2025; Revised: 5 September 2025; Accepted: 28/11 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ทั้งหมดจำนวน 223 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติไค - สแควร์ (Chi - Squared Test)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.26 ช่วงอายุ 60 - 64 ปี ร้อยละ 52.47 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 59.64 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 71.75 ไม่มีญาติสายตรงที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ร้อยละ 59.19 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 54.71 การรับประทานยาแผนปัจจุบัน ร้อยละ 82.06 ระยะเวลาที่ป่วยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี ร้อยละ 61.88 ค่าระดับน้ำตาลในเลือดอยู่ระหว่าง 131 – 180 mg/dl ร้อยละ 59.19 และไม่มีภาวะแทรกซ้อน ร้อยละ 62.33 เมื่อนำผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีภาวะแทรกซ้อนจำนวน 84 คน มาจำแนกแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่มีภาวะแทรกซ้อนทางตา ร้อยละ 38.10 รองลงมาคือแผลที่เท้า ร้อยละ 25 และรองลงมาคืออื่นๆ (ขาปลายมือ ปลายเท้า) ร้อยละ 17.86

ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระยะเวลาที่ป่วย ค่าระดับน้ำตาลในเลือด และความรู้มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ส่วนเพศ ระดับการศึกษา รายได้ ประวัติครอบครัว โรคประจำตัว การรับประทานยา ทักษะคิด และพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, ผู้ป่วย, โรคเบาหวาน, ภาวะแทรกซ้อน

*Co-responding author: chompunuch@yala.ac.th: Tel: 073-212863

ABSTRACT

This descriptive study aimed to investigate factors associated with complications among elderly individuals with diabetes in Bana Sub-district, Mueang District, Pattani Province. The sample comprised 223 elderly diabetics residing in Ban Na Sub-district. Data were collected through a structured

questionnaire and analyzed using descriptive statistics (percentages, means, standard deviations). Hypotheses were tested using the Chi-Squared Test.

The findings indicated that the most participants were female (67.26%), aged 60-64 years (52.47%), had completed primary education (59.64%), and had an average monthly income of less than 5,000 baht (71.75%). Most respondents did not have immediate family members with diabetes (59.19%), had no underlying health conditions (54.71%), and reported using modern medicine (82.06%). The duration of illness was typically less than or equal to five years (61.88%), with blood glucose levels between 131-180 mg/dL (59.19%), and no complications (62.33%). Among the 84 elderly individuals with diabetes who experienced complications, the most common were eye complications (38.10%), foot ulcers (25%), and numbness in hands and feet (17.86%).

Results revealed that age, duration of illness, blood sugar levels, and knowledge were significantly associated with the presence of complications among diabetic elderly in the study area. Conversely, gender, education level, income, family history, underlying diseases, medication adherence, attitude, and behavior showed no significant relationship with complications.

Keywords: Elderly, Patients, Diabetes mellitus, Complications

บทนำ

กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข เผยสถานการณ์ผู้ป่วยโรคเบาหวาน เนื่องในวันเบาหวานโลกปี 2565 พบปีที่ผ่านมา มีผู้ป่วยทั่วโลกแล้ว 537 ล้านคน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรคเบาหวานมีส่วนทำให้เสียชีวิตสูงถึง 6.7 ล้านคน หรือเสียชีวิต 1 ราย ในทุกๆ 5 วินาที (กรมควบคุมโรค, 2565) ปัจจุบันความชุกของโรคเบาหวานทั่วโลกยังคงเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ สหพันธ์โรคเบาหวานนานาชาติรายงานและคาดว่าในปีพ.ศ. 2588 จำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวานทั่วโลก จะเพิ่มขึ้นเป็น 629 ล้านคน (กรมควบคุมโรค, 2561) โรคเบาหวานเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ที่ยังเป็นปัญหาสาธารณสุขทั่วโลก โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานมาระยะหนึ่งมักเกิดภาวะแทรกซ้อนหรือโรคเรื้อรังอื่นตามมาที่มีผลกระทบต่อร่างกาย สังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิต หากควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ดีจะเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ภาวะไตวาย ตาบอด เป็นแผลที่เท้าหรือขา จนอาจนำไปสู่การถูกตัดขาหรือเท้า ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง (กรมควบคุมโรค, 2561) ประเทศไทยมีแนวโน้มกำลังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปีพ.ศ. 2568 โดยจะมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีเพิ่มขึ้นประมาณ 14.4 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นเกินร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมดและจะมีผู้สูงอายุ 1 คน ในทุก ๆ 5 คนเป็นโรคเบาหวาน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557) พบว่า ในประเทศไทยมีผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน จำนวน 2,136,714 คน คิดเป็นร้อยละ 21.56 (กระทรวงสาธารณสุข, 2566)

จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข อัตราของผู้ป่วยเบาหวานในจังหวัดปัตตานี พบว่า อำเภอเมืองปัตตานี มีผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานร้อยละ 4.40 สูงเป็นอันดับ 4 และผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานร้อยละ 18.45 สูงเป็นอันดับ 1 ในเขตพื้นที่ อัตราของผู้ป่วยเบาหวานในอำเภอเมืองปัตตานี พบว่าตำบลบานา ผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานร้อยละ 4.93 สูงเป็นอันดับ 3 และผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานร้อยละ 21.50 สูงเป็นอันดับ 2 ในเขตพื้นที่ (กระทรวงสาธารณสุข, 2566) จากสถิติข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า อัตราผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานสูง แนวโน้มที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในเขตพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมานานหรือไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ เมื่อระดับน้ำตาลในเลือดสูงมากขึ้น เป็นระยะเวลาานาน จะส่งผลให้หลอดเลือดในอวัยวะต่างๆ เสื่อมสภาพลง เช่น สมอ หัวใจ ไต ตา และเท้า ทำให้เกิดภาวะทุพพลภาพหรือเสียชีวิต ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานถือเป็นปัญหาสาธารณสุข ที่สำคัญในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบานา แต่ยังไม่มีการรายงาน การเฝ้าระวัง การป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหาความสำคัญของภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน จึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานสาธารณสุขนำไปวางแผนพัฒนางานบริการในตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี อีกทั้งเพื่อป้องกันความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน จึงควรมีการเฝ้าระวัง คัดกรอง ป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อน ในกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จนครบ 223 คน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดของข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีก 10 % รวมเป็น 246 คนประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 526 คน ที่มา : (HDC, 2566) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Krejcie and Morgan ที่ความเชื่อมั่น (confidence level) 95% และมีความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.5 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากรายชื่อแบบไม่คืนกลับ จากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าในการศึกษา ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติไม่ครบตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย จะไม่รับเข้าร่วมการศึกษาวิจัย และจะทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใหม่ โดยการจับฉลากรายชื่อต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ส่วนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประวัติครอบครัว โรคประจำตัว การรับประทานยา ระยะเวลาที่ป่วย ระดับน้ำตาลในเลือด ภาวะแทรกซ้อน

ส่วนที่2 แบบสอบถามวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน 3 ด้าน (มนรดา, 2560) ได้แก่ โรคเบาหวาน ภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน และการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน โดยมี 2 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่

ส่วนที่3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับโรคเบาหวาน เป็นคำถามเกี่ยวกับความเชื่อ ความรู้สึกด้านการรักษาโรคเบาหวาน และการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน (อภิญา, 2554) โดยมีคำถามเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 3,5,7,9,11,13,15 และคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 1,2,4,6,8,10,12,14 มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ (จรรยา, 2549) คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่4 แบบสอบถามพฤติกรรมดูแลสุขภาพของตนเองในกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริโภค ด้านการออกกำลังกาย ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อน โดยมีคำถามเชิงบวก ได้แก่ ข้อที่เป็นเลขคู่ และ

คำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อที่เป็นเลขคู่ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ (จรรยา, 2549) คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีและอสม. เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบานา และในชุมชนตำบลบานา รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยการคำนวณทางสถิติ จากนั้นจึงสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการดูแลตนเองกับภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี โดยใช้สถิติไค - สแควร์ (Chi - Squared Test) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95 % หรือใช้ Fisher's exact test ที่ต่อเมื่อค่าความถี่ที่คาดหวังน้อยกว่า 5 เกิน 20%

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา เลขที่ 006-2567 ได้แจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริง และจะปกปิดข้อมูลเป็นความลับ จะไม่มีการระบุชื่อในการลงข้อมูล โดยมีเพียงผู้วิจัยที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้และการรายงานผลการวิจัยเป็นการรายงานผลการวิจัยโดยภาพรวม

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน

ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 67.26 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 32.74 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 60 - 64 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.47 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 59.64 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 71.75 ส่วนใหญ่ไม่มีญาติสายตรงที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 59.19 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 122 คน คิดเป็น ร้อยละ 54.71 การรับประทานยาส่วนใหญ่ยาแผนปัจจุบัน จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 82.06 ระยะเวลาที่ป่วยส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 61.88 ค่าระดับน้ำตาลในเลือดส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 131 - 180 mg/dl จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 59.19 และส่วนใหญ่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 62.33 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 223)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	73	32.74
หญิง	150	67.26
อายุ		
60 - 64 ปี	117	52.47
65 - 69 ปี	60	26.91
70 ปีขึ้นไป	46	20.63
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษาในระบบ	60	26.91
ประถมศึกษา	133	59.64
มัธยมศึกษา	21	9.42
อนุปริญญาขึ้นไป	9	4.04
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
≤ 5,000 บาท	160	71.75
5,000 - 10,000 บาท	39	17.49
> 10,000 บาท	24	10.76
มีญาติสายตรงที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานหรือไม่		
ไม่มี	132	59.19
มี	91	40.81
โรคประจำตัว		
มี	101	45.29
ไม่มี	122	54.71
การรับประทานยา		

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 223)	ร้อยละ
ยาแผนปัจจุบัน	183	82.06
ยาแผนปัจจุบัน และสมุนไพรพื้นบ้าน	40	17.94
ระยะเวลาที่ป่วย		
≤ 5 ปี	138	61.88
6 - 10 ปี	56	25.11
> 10 ปี	29	13.00
ค่าระดับน้ำตาลในเลือด		
ปกติ	33	14.80
เสี่ยงสูง	132	59.19
สูง	58	26.01
ภาวะแทรกซ้อน		
ไม่มี	139	62.33
มี	84	37.67

ความชุกของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีภาวะแทรกซ้อน

ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 84 คน มาจำแนก แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่มีภาวะแทรกซ้อนทางตา จำนวน 32 คน คิดเป็นความชุก ร้อยละ 38.10 รองลงมาคือแผลที่เท้า จำนวน 25 คน คิดเป็นความชุก ร้อยละ 29.76 และรองลงมาคือ อื่นๆ (ขาปลายมือ ปลายเท้า) จำนวน 15 คน คิดเป็นความชุก ร้อยละ 17.86 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และความชุกของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 84 คน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 84)	ความชุก (ร้อยละ)
ภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน		
ตา	32	38.10
ไตวายเรื้อรัง	1	1.19

ตารางที่ 2 จำนวน และความชุกของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีภาวะแทรกซ้อน จำนวน 84 คน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 84)	ความชุก (ร้อยละ)
แผลที่เท้า	25	29.76
อื่นๆ (ขาปลายมือ ปลายเท้า)	15	17.86
ตาและไต	1	1.19
ตาและแผลที่เท้า	2	2.38
ตาและอื่นๆ (ขาปลายมือ ปลายเท้า)	4	4.76
ไตและอื่นๆ (ขาปลายมือ ปลายเท้า)	1	1.19
แผลที่เท้าและอื่นๆ (ขาปลายมือ ปลายเท้า)	3	3.57
รวม	84	100.00

ระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน

ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีสี่ส่วนใหญ่มักมีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานอยู่ในระดับดี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 81.61 และอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.39 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน

ระดับความรู้	จำนวน (n = 223)	ร้อยละ
ปรับปรุง (ร้อยละ 0 – 79.99)	41	18.39
ดี (>ร้อยละ 80.00)	182	81.61
รวม		100.00

ระดับทัศนคติเกี่ยวกับโรคเบาหวาน

ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีสี่ส่วนใหญ่มักมีทัศนคติเกี่ยวกับโรคเบาหวานอยู่ในระดับดี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 66.82 และอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 74 คิดเป็นร้อยละ 33.18 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของระดับทัศนคติเกี่ยวกับโรคเบาหวาน

ระดับทัศนคติ	จำนวน (n = 223)	ร้อยละ
ปรับปรุง (1.00-2.33)	74	33.18
ดี (2.34-3.00)	149	66.82
รวม		100.00

ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง

ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 65.02 และอยู่ใน ระดับดี จำนวน 78 คิดเป็นร้อยละ 34.98 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง

ระดับพฤติกรรม	จำนวน (n = 223)	ร้อยละ
ปรับปรุง (1.00-2.33)	145	65.02
ดี (2.34-3.00)	78	34.98
รวม		100.00

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยเบาหวาน

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระยะเวลาที่ป่วย ค่าระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี อย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่นๆ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ประวัติครอบครัว โรคประจำตัว และการรับประทานยา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ความรู้มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน และพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี (n = 223)

ปัจจัย	ภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน				χ^2	p-value
	มี		ไม่มี			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
เพศ					0.541	0.462
ชาย	25	11.21	48	21.52		
หญิง	59	26.46	91	40.81		
อายุ (ปี)					14.376	0.001
60 - 64 ปี	32	14.35	85	38.12		
65 - 69 ปี	25	11.12	35	15.70		
70 ปีขึ้นไป	27	12.11	19	8.52		
ระดับการศึกษา					5.317	0.150
ไม่ได้ศึกษาในระบบ	30	13.45	30	13.45		
ประถมศึกษา	44	19.73	89	39.91		
มัธยมศึกษา	7	3.14	14	6.28		
อนุปริญญาขึ้นไป	3	1.35	6	2.69		
รายได้					5.926	0.052
≤ 5,000 บาท	66	29.60	94	42.15		
5,001 - 10,000 บาท	8	3.59	31	13.90		
> 10,000 บาท	10	4.48	14	6.28		
ประวัติครอบครัว					1.095	0.295
มี	38	17.04	53	23.77		
ไม่มี	46	20.63	86	38.57		
โรคประจำตัว					0.000	0.990
มี	46	20.63	76	34.08		

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัจจัย	ภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน				χ^2	p-value
	มี		ไม่มี			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไม่มี	38	17.04	63	28.25		
การรับประทานยา					1.116	0.291
ยาแผนปัจจุบัน	66	29.60	117	52.47		
ยาแผนปัจจุบัน และสมุนไพรพื้นบ้าน	18	8.07	22	9.87		
ระยะเวลาที่ป่วย					14.251	0.001
≤ 5 ปี	39	17.49	99	44.39		
6 - 10 ปี	28	12.56	28	12.56		
> 10 ปี	17	7.62	12	5.38		
ระดับน้ำตาลในเลือด					8.630	0.013
ปกติ	12	5.38	21	9.42		
เสียงสูง	41	18.39	91	40.81		
สูง	31	13.90	27	12.11		
ความรู้					5.471	0.019
ปรับปรุง (ร้อยละ 0 - 79.9)	22	9.87	19	8.52		
ดี (≥ ร้อยละ 80)	62	27.80	120	53.81		
ทัศนคติ					0.842	0.359
ปรับปรุง (1.00-2.33)	31	13.90	43	19.28		
ดี (2.34-3.00)	53	23.77	96	43.05		
พฤติกรรมการดูแลตนเอง					0.160	0.689
ปรับปรุง (1.67-2.33)	56	25.11	89	39.91		
ดี (2.34-3.00)	28	12.56	50	22.42		

อภิปรายผล

ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานที่มีภาวะแทรกซ้อน ส่วนใหญ่มีภาวะแทรกซ้อนทางตา จำนวน 32 คน คิดเป็นความชุก ร้อยละ 38.10 รองลงมาคือแผลที่เท้า จำนวน 25 คน คิดเป็นความชุก ร้อยละ 29.76 และรองลงมาคือ อื่นๆ (ขาปลายมือ ปลายเท้า) จำนวน 15 คน คิดเป็นความชุก ร้อยละ 17.86 ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบโรคแทรกซ้อนประกอบด้วยโรคตา โรคไต โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมองและอาการชาบริเวณปลายประสาทมือและเท้า (Deesin and Deeraksa, 2020)

ปัจจัยได้แก่ อายุ ระยะเวลาที่ป่วย ค่าระดับน้ำตาลในเลือด และ ความรู้มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนใน ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่นๆ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ประวัติครอบครัว โรคประจำตัว ทักษะคิดพฤติกรรม และการ รับประทานยา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอมือง จังหวัด ปัตตานี เมื่อจำแนกแต่ละปัจจัยพบว่า

อายุ มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอมือง จังหวัด ปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ จักรแก้ว (2565) ที่ได้ศึกษาความชุกและปัจจัยเสี่ยงของการเกิดภาวะไตวาย เรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกันทรวิชัยของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อายุ มีผลต่อการเกิดภาวะไตวาย เรื้อรัง ในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาดา วรโพธิ์ (2563) ปัจจัยที่มี ผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไตของผู้ป่วยเบาหวาน ในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุทัยธานี พบว่า อายุ มีผล ต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไตของผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้สูงอายุที่ป่วยด้วย โรคเบาหวานที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไปจะมีภาวะแทรกซ้อนเบาหวานมากกว่าผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานที่มีอายุน้อยกว่า 70 ปี เมื่อเทียบกับจำนวนคนแต่ละช่วงอายุ เนื่องจากยิ่งอายุมากขึ้น การเสื่อมของร่างกายก็จะเพิ่มขึ้น ระบบภายใน ร่างกายจะทำงานช้าลง โอกาสของการเกิดภาวะแทรกซ้อนก็จะมากขึ้น ผู้ป่วยเบาหวานที่อายุ 50 – 70 ปี มีโอกาสป่วย ด้วยโรคไตเรื้อรังมากกว่าผู้ป่วยเบาหวานที่อายุน้อยกว่า 50 ปี

ระยะเวลาที่ป่วย มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบดินทร์ จักรแก้ว (2565) ที่ได้ศึกษาความชุกและปัจจัยเสี่ยงของการเกิดภาวะ ไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในอำเภอกันทรวิชัยของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรค มีผลต่อ การเกิดภาวะไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ประยูร แก้วหมุ่น (2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอบ้านนา จังหวัดพัทลุง พบว่า ระยะเวลาการเป็นโรคเบาหวาน สัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อายุมากขึ้น และระยะเวลาการเป็นเบาหวานนานขึ้น มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนของหลอดเลือดแดงขนาดเล็กมากขึ้น จากกลไกภาวะเสื่อมตามวัยของร่างกาย เมื่ออายุที่เพิ่มมากขึ้น พยาธิสภาพของหลอดเลือดทั่ว ร่างกาย ย่อมมีความเสื่อมลงปีละประมาณ 1% มีผลให้ปริมาณเลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่างๆ ได้แก่ ไต ตา และระบบประสาท ที่เท้า ลดลง ร่วมกับระยะเวลาเป็นเบาหวานที่นาน จะส่งเสริมให้หลอดเลือดแดงเสื่อม ตามระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น ระยะเวลา ที่ป่วยมากกว่า 10 ปี อัตราการมีภาวะแทรกซ้อน ร้อยละ 58.62 ซึ่งมีมากกว่าระยะเวลาที่ป่วยน้อยกว่า 10 ปี

ระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอมือง จังหวัดปัตตานี ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ โภธิสสัย (2554) ที่ได้ศึกษาชุดโครงการภาวะแทรกซ้อนทาง คลินิกในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์กับภาวะจอประสาทตาผิดปกติจาก เบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ระดับน้ำตาลในเลือดมีความสัมพันธ์กับ Macular edema อย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์กับโรคไตจากเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์กับความผิดปกติของหลอดเลือดที่เท้าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า ระดับ น้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์กับความผิดปกติของประสาทรับรู้สัมผัสที่เท้าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก ค่าระดับน้ำตาลในเลือด สูง มากกว่า 180 mg/dl ร้อยละ 26.01 และเสียงสูง 131 – 180 mg/dl ร้อยละ 59.12 หาก

ปล่อยระดับน้ำตาลในเลือดสูงเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้เกิดภาวะอ้วน เสบ หลอดเลือดอุดตันได้ง่าย และน้ำตาลส่วนเกินไปเกาะกับเม็ดเลือดขาวที่ใช้ต่อสู้กับเชื้อโรค ทำให้เม็ดเลือดขาวมีประสิทธิภาพลดลง เกิดภาวะติดเชื้อได้ง่าย ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนตาม

ความรู้ มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาดา วรโพธิ์ (2563) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไตของผู้ป่วยเบาหวาน ในอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานีพบว่า ความรู้เรื่องพฤติกรรมป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไต มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไตของผู้ป่วยเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เห็นได้ชัดว่าผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานที่มีความรู้เป็นภาวะแทรกซ้อนน้อยกว่าผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานที่มีความรู้ที่ต้องได้รับการปรับปรุงหรือพัฒนา ซึ่งความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนของเบาหวาน จึงมีผลต่อการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของเบาหวาน

เพศ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ แสนเขียว (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับบริการที่คลินิกเบาหวาน ณ สถานีอนามัย ตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ประยูร แก้วหมุ่น (2019) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า เพศ สัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้ป่วยโรคเบาหวานเพศหญิงมีโอกาเป็นภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานมากกว่าเป็นชาย 2.27 เท่า

ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ แสนเขียว (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับบริการที่คลินิกเบาหวาน ณ สถานีอนามัย ตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาวรรณ เค้าแคน, อภิษฎา ดอนสินเพิ่ม, & นิตยา แสงประจักษ์ (2562) ที่ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิด ที่ 2 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านโนนศรีสวัสดิ์ ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการศึกษาอาจจะไม่มีผลต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนโดยตรง แต่อาจมีผลต่อความรู้ ทักษะ และนำไปสู่พฤติกรรมดูแลตนเองในการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนได้ จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มไม่ได้ศึกษาในระบบมีภาวะแทรกซ้อนเบาหวาน ร้อยละ 50.00 มากกว่ากลุ่มประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอนุปริญญาขึ้นไป

รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาวรรณ เค้าแคน, อภิษฎา ดอนสินเพิ่ม, & นิตยา แสงประจักษ์ (2562) ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิด ที่ 2 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านโนนศรีสวัสดิ์ ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากรายได้น้อย หรือมากไม่มีผลต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน อาจขึ้นอยู่กับหลากหลายปัจจัย เช่น การเลือกซื้ออาหารบริโภค การเข้าถึงการบริการสุขภาพ เป็นต้น

ประวัติครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ โพธิ์สัตย์ (2554) ที่ได้ศึกษาชุดโครงการภาวะแทรกซ้อนทาง

คลินิกในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ประวัติเบาหวานในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับภาวะจอประสาทตาผิดปกติ จากเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ประวัติเบาหวานในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับ Macular edema อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า ประวัติเบาหวานในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับโรคไตจากเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากประวัติครอบครัวไม่มีผลต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนเบาหวาน แต่มีผลต่อการเกิดโรคเบาหวาน

โรคประจำตัว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาดา วรโพธิ์ (2563) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไตของผู้ป่วยเบาหวาน ในอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี พบว่า โรคประจำตัว มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไตของผู้ป่วยเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา บุญถนอม (2022) ที่ได้ศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเบาหวานเข้าจอประสาทตาในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า โรคความดันโลหิตสูง มีความสัมพันธ์กับภาวะเบาหวานเข้าจอประสาทตาในผู้ป่วยเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า โรคไขมันในเลือดสูง มีความสัมพันธ์กับภาวะเบาหวานเข้าจอประสาทตาในผู้ป่วยเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โรคหัวใจและหลอดเลือด มีความสัมพันธ์กับภาวะเบาหวานเข้าจอประสาทตาในผู้ป่วยเบาหวาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากโรคประจำตัวอาจเกิดพร้อมกันหรือหลังจากการเป็นโรคเบาหวาน

การรับประทานยา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิ ฤกษ์ไพบุลย์ (2563) ที่ได้ศึกษาความชุก และปัจจัยเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนทางไตจากโรคเบาหวานในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ โรงพยาบาลปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การเข้ายามีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางไตจากโรคเบาหวานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานส่วนใหญ่รับประทานยาแผนปัจจุบัน และทานยาตรงตามที่แพทย์สั่ง ทำให้ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนเบาหวาน

ทัศนคติ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ แสนเขียว (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับบริการที่คลินิกเบาหวาน ณ สถานีอนามัย ตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาวรรณ เค้าแคน, อภิขญา ดอนสินเพิ่ม, & นิตยา แสงประจักษ์ (2562) ที่ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านโนนศรีสวัสดิ์ ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเห็นได้ว่า ทัศนคติที่ต้องได้รับการปรับปรุง ไม่มีผลต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน

พฤติกรรม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ประยูร แก้วหมุ่น (2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า พฤติกรรม สัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ป่วยเบาหวานที่ดื่มแอลกอฮอล์ และไม่ออกกำลังกายจะมีโอกาสเป็นโรคไตเรื้อรังมากกว่าผู้ป่วยไม่ดื่มแอลกอฮอล์ และไม่ออกกำลังกาย ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวริณัฐิษา มุลกองสร (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางไตในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า พฤติกรรมมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางไต ในผู้ป่วยเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องด้วยผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี อาจมีพฤติกรรมที่ต้องได้รับการปรับปรุง แต่สภาพร่างกายที่แข็งแรง และสุขภาพจิตที่ดี การเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน อาจขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น สภาพร่างกาย จิตใจ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมและป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน ควรเพิ่มการสนับสนุนในการตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนโรคเบาหวาน และเป็นการรักษาตั้งแต่ระยะแรกของการเกิดภาวะแทรกซ้อน
2. นำไปใช้ในการพัฒนาการส่งเสริมด้วยการให้ความรู้ในผู้ป่วยโรคเบาหวาน เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของผู้ป่วยโรคเบาหวาน นำไปสู่การปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนโรคเบาหวาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในกลุ่มอายุ 35 ปีขึ้นไป เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนในแต่ละช่วงอายุ
2. ควรมีการศึกษาในรูปแบบติดตามไปข้างหน้า (Cohort study) เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนได้อย่างแท้จริง
3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ในตำบลบานา ดังนั้นควรมีการศึกษาในพื้นที่ตำบลอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบและเป็นแนวทางในการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานหรือส่งเสริม และป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (24 พฤศจิกายน 2023). อัตราป่วยด้วยโรคเบาหวาน. ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. <https://hdcservice.moph.go.th/hdc/hdc/main/search.php?search=โรคเบาหวาน>
- กรมควบคุมโรค. (13 พฤศจิกายน 2023). กรมควบคุมโรค รณรงค์วันเบาหวานโลก 2566 มุ่งเน้นให้ความรู้ประชาชนถึงความเสี่ยงโรคเบาหวาน และหากตรวจพบก่อนจะลดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงได้. <https://ddc.moph.go.th/>
- จรรยา บุญถนอม. (2022). ความชุก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเบาหวานเข้าจอประสาทตาในผู้ป่วย เบาหวาน ชนิดที่ 2 หน่วยบริการปฐมภูมิ โรงพยาบาลเกษตรสมบูรณ์. วารสารการแพทย์โรงพยาบาลศรีสะเกษสุรินทร์ บุรีรัมย์, 37(2), 341-351.
- นิภาดา วรโพธิ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางไตของผู้ป่วยเบาหวาน ในอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี. (Doctoral dissertation, บัณฑิตวิทยาลัย. (Doctoral dissertation, บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- บดินทร์ จักรแก้ว. (2022). ความชุกและปัจจัยเสี่ยงของการเกิดภาวะไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในอำเภอเขตกิ่งเมืองของจังหวัดเชียงใหม่. วารสารสาธารณสุข ล้านนา, 18(1), 16-30.
- ปรียาภรณ์ สวัสดิ์ศรี. (2015). พฤติกรรมการใช้สมุนไพรและผักพื้นบ้านในการลดระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เครือข่ายโรงพยาบาลองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี, 26(1), 1-13.
- ปัทมาวรรณ เค้าแคน, อภิญา ดอนสินเพิ่ม, & นิตยา แสงประจักษ์. (2019). ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิด ที่ 2 ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านโนนศรีสวัสดิ์ ตำบลยอดแกง อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสาร อนามัยสิ่งแวดล้อม และสุขภาพชุมชน, 4(2), 54-68.
- พงษ์ประยูร แก้วหมุ่น. (2019). ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อภาวะแทรกซ้อนด้วยโรคไตเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง (Doctoral dissertation, มหาวิทยาลัยทักษิณ).
- ไมยรา เศรษฐมาต. (2023). ภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีมารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแวง ตำบลโพนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 9(02), 151-151.
- วนิดา ศรีริภาพ. (2021). พฤติกรรมการดูแลตนเอง และระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานในกลุ่มที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ และกลุ่มที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้. วารสารศาสตร์สุขภาพ และการศึกษา, 1(2), 57-68.
- วัชรากลักษณ์สลีอ่อน, สมหมาย นาคจันเสน, & อัจฉรา เปี่ยมสุข. การวิจัยพฤติกรรมสุขภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ (Doctoral dissertation, มหาวิทยาลัย นครสวรรค์).
- วิรา ลีริ้วสิริสวัสดิ์. (2021). ปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเอง ในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยสูงอายุ

- โรคเบาหวานชนิดที่ 2 เขตสุขภาพที่ 4 กระทรวงสาธารณสุข. (Doctoral dissertation, มหาวิทยาลัย เวสเทิร์น).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (19 มีนาคม 2014). ไทยจ่อเข้าสังคมผู้สูงอายุเต็มตัว ปี2568. ThaiHealth Official. <https://www.thaihealth.or.th/ไทยจ่อเข้าสังคมผู้สูงอายุ>
- สมเกียรติ โทธิสตัย. (2011). ชุดโครงการวิจัยภาวะแทรกซ้อนทางคลินิกในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2. (Doctoral dissertation, สถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี).
- สายฝน ม่วงคุ้ม, พรพรรณ ศรีโสภา, วลภา คุณทรงเกียรติ, ปณิชา พลพินิจ, ชุตติมา ฉันทมิตร โอบาส, & ชัยชาญ ดีโรจนวงศ์. (2020). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของหลอดเลือดแดงขนาดเล็กในผู้ป่วยที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา, 28(2), 74-84.
- Deesin P., & Deeraksa S. (2020). Prevalence and factors associated with complication disease among adults with type 2 diabetes mellitus at Thakhuntho hospital, Kalasin province. *Research and Development Health System Journal*. 13(3), 36-41.
- Moonkongsri, V., & Charemtanyarak, L. (2021). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางไตในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย. *KKU Research Journal (Graduate Studies)*, 21(3), 151-160.
- Pakapaiboon, S. (2020). ความชุกและปัจจัยเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนทางไต จากโรคเบาหวานในผู้ป่วย เบาหวานชนิดที่ 2 ที่โรงพยาบาลปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร. *Journal of The Department of Medical Services*, 45(2), 12-18.
- Waseeweerasi, W. (2021). ปัจจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการจัดการตนเองในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยสูงอายุโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เขตสุขภาพที่ 4 กระทรวงสาธารณสุข. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology Vol*, 6(8).